

PREGÓ

FESTA MAJOR de MANLLEU, 2017

12 d'Agost, 8pm

Jardins de Can Puget

Andreu Parareda Sallés

Il·lustríssim Sr. Àlex Garrido, Alcalde de Manlleu,

Il·lustríssim Sr. Sergi Vilamala, Alcalde de Les Masies de Voltregà,

Il·lustre Sra. Marta Moreta, Diputada al Parlament de Catalunya,

Sres. Regidores i Srs. Regidors de la ciutat de Manlleu i d'altres municipis,

Totes digníssimes autoritats que ens representeu perquè el poble així ho ha volgut.

Srs. Ramon Sitjà, Joaquim Vivas i Pere Prat, exalcaldes de Manlleu

Sr. Josep Mas, responsable de l'Oficina de la delegada territorial del Govern de la Generalitat a la Catalunya Central del Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

Benvolguts Conciutadans, veïnes i veïns, amigues i amics, conegudes i coneguts, manlleuenques i manlleuencs,

Senyores i Senyors,

[Fragment de «Words» de FR David]

INTRODUCCIÓ

Efectivament, les paraules no venen fàcil cap a mi. No obstant això, ser pregoner del poble on vaig néixer em fa una il·lusió poc comparable amb altres. Apreciat Consistori Municipal, sense estar segur de ser mereixedor d'aquest honor i entenent que hi hauria moltíssimes altres persones que podrien haver-ho fet, permeteu-me que gosi donar-vos les gràcies per haver-me concedit aquest reconeixement. Voldria repetir ara que Manlleu ha estat, és i serà sempre el meu terror i, a les nostres generacions, les englobades en el concepte de generació X, Manlleu ens va oferir, donar, regalar diria jo, el just i necessari per carregar la motxilla de la vida amb el bàsic per poder anar pel món amb certa suficiència, ni més, ni menys.

Quan el Sr. Alcalde em va oferir ser el pregoner d'enguany a la Festa Major del poble on vaig néixer, de la meva ciutat de la vida, sortint de l'Ajuntament, havent-hi accedit amb molt de gust i baixant les escales del pàrquing de la plaça, la meva primera pensa va ser per a l'Andreu i per a l'Emília. Vaig pensar en la il·lusió que els hagués fet poder ser avui aquí. És clar que, d'altra banda, vaig pensar també que no seria gens just demanar-ho. Cal repetir fins on calgui que la mort en edat avançada és llei de vida i que la mort és vida, també.

Van ser l'Emília, nascuda a La Garriga, filla d'en Ramon, nascut a Manlleu i de la Rosa de Barcelona, però sobretot l'Andreu, nascut a Manlleu, fill d'en Josep, de Pruit i de la Ció, nascuda a Santa Cecília de Voltregà, els qui em van inculcar un gran amor per Manlleu.

[Fragment de «Pare meu» de Sílvia Pérez Cruz]

Posats a pensar vaig fer-ho també en la Margarida, finada més recentment, mare d'en Rossend i d'en Josep i cunyada però sobretot amiga de l'Angeleta, amb qui es feien molta companyonia. Aquesta paraula, la companyonia, és, junt amb la resiliència, una de les meves paraules clau. Així com la resiliència és l'esforç per superar les adversitats, la companyonia va més enllà de la companyia perquè és precisament la solidaritat en la companyia.

A poc a poc, vaig anar pensant també en moltes altres persones, fins i tot en la Lola de l'Argentina, la darrera tieta que em quedava, i en algun moment o altre, fent record dels darrers anys, m'han passat pel cap persones que coneixia i que van marxar a deshora, algunes que fins i tot coneixia poc. Vaig pensar, entre molts d'altres, en el Jaume, el pare d'en Joan i d'en Miquel, en l'Amador, pare d'en Xavier i d'en Josep, en la Mercè, mare d'en Xevi i de l'Èric, en el Gabriel, germà del Jordi i de la Montse i nebot de la Pepeta, en la Maria Rosa, mare de la Laia i regidora de Manlleu, o en el Marcel·lí i en la Cesca, com a representació de la meva generació. No em voldria oblidar tampoc del Jordi, germà del Robert i excels comunicador.

Escoltarem ara un breu fragment de la darrera "Orquestra" emesa el 10 de juliol de 1992, dirigida per en Jordi Vendrell, que va suposar la finalització del programa degut a les referències a les detencions i tortures d'independentistes poc abans dels JJOO de Barcelona del 92, dels que aquest mateix estiu s'han complert 25 anys. Les referències que es van fer no van ser tolerades pels polítics i el representant del PSC de la CCRTV va demanar el tancament del programa, que es va fer de manera fulminant amb el vistiplau del govern de CiU.

[Fragment de la darrera "Orquestra, sota la direcció de Jordi Vendrell i amb la participació de Pep Murgades, Modest Prats i Josep M. Terricabras]

Finalment vaig pensar en aquells conciudadans finats durant el darrer any. En representació de tots vaig pensar especialment en el Joan, pare d'en Jordi i d'en Toni , en l'Àngel, avi de la Míriam i de la Sara, i en el Miquel, pare de la Gemma i de la Berta.

De totes i tots nosaltres voldria enviar-los, avui i des d'aquí, molts records.

A casa, a partir de l'endemà de l'ofertament del Sr Alcalde, vaig pensar en com estructuraria el guió. No em va ser senzill, no hi ha guions per a pregons. Per a mi era un dels reptes més grans de la meua vida, em feia molta il·lusió però alhora sentia molta responsabilitat. De "El plat preferit dels cucs" llibre d'en Pere, manlleuenc, fill d'en Ton i la Maria, i llibre que al meu entendre caldria, apreciat Consistori, reeditar sense més dilacions, vaig saber que a X. li agradava molt saber però li feia molta mandra aprendre. Com si jo fos X, a mi m'agradaria molt escriure però possiblement no en sé prou per fer-ho.

De la Festa Major, el record que en tinc de petit és senzillament el d'anar passejant, de la mà dels pares, de la plaça al passeig i del passeig a la plaça. En els carrers de Sant Ferran i del Bisbe Morgades era on trobàvem infinitat de persones conegudes que, inclosos alguns familiars llunyans, en ocasions feia probablement un any que, almenys jo, no havia vist. Molt més tard, ja de gran i amb la Festa del serpent, la imatge de la Festa m'ha canviat i ara, quan hi penso, hi veig inevitablement la munió de gent pujant pel carrer de la Cavalleria en direcció a la plaça seguint el desesperat serpent.

Casualment aquest pregó que us llegeixo ara, l'acabo de redactar finalment el dia nou d'agost al vespre, i correspon a l'esborrany 14è de la versió 17ena. Per tant, sense voler-ho, és el pregó 17_14, xifra amb la que a molts ens podria venir al cap cridar allò de *IN-INDE-INDEPENDÈN-CIA*, tot i que un bon amic, il·lustríssim Sr. Alcalde d'una capital de comarca que té un ciutadà que és cap d'Estat hi afegia amb bon criteri *IN-INTE-INTEL·LIGÈN-CIA*.

Vaig voler evitar influències i em vaig posar a escriure'l relativament aviat. Calia recuperar lectures d'ara, d'ahir i d'abans i records, antics i també de més recents. Vaig anar escrivint el pregó entre Catalunya, Dinamarca, França, els Països Baixos i els Estats Units. Atesos els moments sociopolítics que vivim, els he de dir que aquest pregó, on es mesclen vivències i records de gairebé mig segle, lectures i observacions, és relativament llarg i està impregnat d'un elevat component polític, potser més del que hagués volgut inicialment. Els demano, per això, dispenses.

Vaig decidir que en primer lloc em calia presentar-me.

[Fragment de «També sóc jo» de Joan Dausà]

PRESENTACIÓ

Per presentar-me, vaig elegir finalment una adaptació d'un breu escrit de l'Aurora Bertrana de justament l'any en el que vaig néixer, 1967 i que prové de la solapa de la sobrecoberta de la novel·la "Vent de Grop", on parla dels inicis del turisme a l'Escala, possiblement pocs anys abans que, amb la família d'en Joan, fill d'en Jaume i de la Teresa, jo pogués conèixer aquell terror, una mica més al nord d'Empúries, a la vora de Sant Martí del mateix nom, que he anat fent meu a poc a poc. Empúries fou la primera colònia grega, fundada pels focuus, i després colònia romana, quan primer uns i després els altres van arribar a aquest país, Catalunya, que no és pas el millor país del món però que és, senzillament, el meu, el nostre. Aquest país al que ara volem donar la possibilitat de ser lliure i pel qual, molts, lluitarem fins que així siga!

"No sé exactament qui sóc ni què sóc –benaurats els qui ho saben o pensen saber-ho–. Em tinc una certa simpatia, no puc negar-ho. Generalment em trobo bé amb la meua pròpia companyia. Gairebé sempre sóc dos. Discuteixo amb mi mateix. No ens posem gairebé mai d'acord però ens tolerem i ens esbargim plegats. Sembla que, a estones, un Andreu és apassionat, sensual, pessimista i cínic i, l'altre, també a estones, equànime, auster, optimista i reservat: un és místic i l'altre incrèdul", tots dos massa inquiets, d'esquerres, això sí, catalanistes i independentistes, barcelonistes i manlleuencs, molt manlleuencs.

Estimo aquesta nostra ciutat on la meua persona és el fill de l'Andreu i el pare de l'Helena. Per cert, Helena...

[Fragment de «T'estimo molt» de Lax'n Busto]

"Si jutjo pel criteri dels altres o pel que els altres em deixen comprendre, dedueixo que la gent m'estima o em detesta sense mitges tintes. Crec que la majoria dels qui em tracten, em troben relativament divertit". Aquesta constatació em permet creure que no sóc ben bé un zero a l'esquerra.

Estimo molt el silenci, el silenci absolut. Consideraria també, com va escriure Rumí en el XIIIè segle, que el silenci és el llenguatge de déu i que la resta són meres i sovint dolentes traduccions. Deu ser perquè m'agrada tan el silenci que cada vegada m'agrada més, també, el *Fes-te-gran!*

L'amo, el silenci, gairebé com el cant dels ocells del mestre Casals (*I'm Catalan too!*) i altres músiques com els rèquiems de Fauré o de Mozart, o fins i tot els cants de les Completes de Vallbona en la foscor. En la solitud i el silenci d'aquell monestir cistercenc és on redacto finalment bona part d'aquest pregó.

L'estimo, també, la solitud. Com la del racó de món d'Ambret.

[Fragment de «Desperado» dels Eagles], cançó que sonava sempre a l'entrar en el territori d'Ambret

Al paratge lliure d'Ambret m'hi menava, amb en "*black*" de copilot, el malaguanyat Lluís, el pare de la Montse i de l'Eli. Després hi anàvem amb l'Enric, germà d'en Xevi i d'en Ricard. A Ambret hi anava molt sovint i encara hi és en Julià, el pare d'en Jaume, amic retrobat.

Estimo el riu, el Ter, és clar, i enyoro el record de la boira quan era boira de veritat, sobretot de “*voratè*”. Estimo els colors de la tardor, d’aquí, d’allà i de més enllà però sobretot els de paratges especials per a mi com el de la fageda de la Grevolosa amb els seus faigs monumentals i on encara hi recordo la darrera salamandra que he vist, criatura ovovivípara amb elegant vestit negre i taronja. Altres paratges de tardor els he conegut més recentment als estats del nord-est dels Estats Units, a tocar del País Quebequès, amic.

M’agrada molt l’olor de terra mollà quan plouen gotes grosses d’estiu després de dies de sequera. Diria que la busco, i la recordo de petit al torrent de la Burina, especialment.

Suportava bé, de jove, la calor de l’estiu en aquesta meva Plana natal voltada de muntanyes i rebatejada definitivament i amb el Quim, el pare d’en Joan i d’en Guillem, com la Plana de Manlleu. La Plana de Manlleu inclouria el nord de la línia imaginària que uniria, des de ponent fins a llevant, els nuclis de Santa Cecília de Voltregà i Tavèrnoles de manera que hi quedarien inclosos tant el Monestir romànic de Sant Pere de Casserres com Can Pairot, casa de menjars. Oi que ningú gosaria discutir que un pic és el punt culminant d’una muntanya? Oi que no? Doncs ningú podria discutir tampoc que Manlleu és el punt culminant de la Plana d’Osona, conjuntament, això sí, amb Roda de Ter i les Masies, de Roda i de Voltregà, naturalment. I això no ho dic jo. Això ho diu el riu, ho diu el Ter. Endavant les atxes doncs, Plana de Manlleu.

Aprofito per donar les gràcies als Nyerros, als Nyerros de la Plana, als Nyerros de la Plana de Manlleu.

Estimo l’Empordà, Empúries, Sant Pere Pescador i fins i tot Llafranc, en aquesta meva, nostra, Costa Brava mediterrània, que vaig conèixer fa tants anys, de molt petit, amb la família d’en Lluís, el fill d’en Joan i la Dolors.

Estimo el Pirineu, de l’Alt Urgell, amb Ars amb el meravellós campanar romànic rodó de testimoni, el de la Cerdanya, Llúvia inclosa, el de la Garrotxa i el de l’Empordà, encara, però sobretot estimo el meu Pirineu del Ripollès, on em guiava en Ramon del Barretó fins a l’entitat de Llaés i a la Serra de Milany a “caçar” –sempre m’ha fet gràcia aquí utilitzar el correcte verb caçar- rovellons, rossinyols, llenegues –negres, és clar, per a mi el millor bolet que hi ha-, i algun cep o els moixernons de primavera, quan tocava. Pel camí, sovint en Ramon m’explicava les aventures i desventures de moltes persones del terror, com la Irene de Milany o altres personatges discrets de principis del XXè segle.

Estimo els cementiris, destinacions dels darrers viatges. El cementiri encomana tranquil·litat, serenor, bellesa, colors i flors. El cementiri és art, però segur que el cementiri és finalment, igualtat. Els cementiris, no obstant, com hauria dit el polític, periodista i metge francès George Clemenceau, estan plens de persones imprescindibles i no ho oblidéssim pas, els cementiris també estan plens de persones que tenien raó i que encara ara la tindrien!

De cementiris, per a mi, el de Manlleu, per auster, el d’Ars, per natural i per la immensa finestra oberta al Cadí, el de København, per passejar-hi, a peu o en bicicleta, i sobretot el de Boston, *Mount Auburn*, per viure-hi si calgués.

Estimo les biblioteques, petites i grans, esglésies de cultura irrenunciables. Estimo molt els llibres, també, i després n'evocaré uns quants amb el vostre permís. Des d'aquí ara i avui goso donar les gràcies a les rectores i rectors d'aquestes esglésies de cultura dels pobles: gràcies a la Ramona, mare d'en Ramon, i gràcies a la Núria. Gràcies també, Joan, per recordar-nos, entre d'altres, aquell "*Sant Marc, Santa Creu, Santa Bàrbara no ens deixeu!*" que esbotzaven les nostres àvies quan els trons i llamps de primavera o de tardor feien tremolar els fràgils vidres dels vells finestrons de fusta.

Precisament abans del primer dia d'anar a la biblioteca per acabar d'escriure aquest pregó, vaig poder anar a visitar, i abraçar, a la Ramona, la nostra bibliotecària de petits. Més que bibliotecària, però, la Ramona es va convertir en una referent i amiga per a tots nosaltres. Vessava, com encara ara, molta personalitat i elegància.

Estimo la Justícia amb majúscules, sense jutges ni jutjats. Però de totes les justícies, la que estimo més és la social.

I finalment, estimo molt els meus pacients i les seves famílies, totes i tots, sense excepcions. En nom de tots ara penso en l'Arnau, en la petita i preciosa Ona –de Manlleu- i en el Jesús, finats tots tres i consecutivament en la 3a setmana de juliol de 2011. Penso en el Jordi i en el Nil, també de Manlleu, en el Martí, de Roda, en la Gemma d'Aiguaviva, en la Carla de Manresa o en la Paula d'Argentina. Penso molt en la meva Aida dels Hostalets, i la recordo inevitablement cada cop que veig voleiar la nostra estelada del km. 47 de la C-17 en sentit Vic. I penso encara en la Naiara i en l'Arnau de Sant Hilari, i en l'Èric, i en el Pablo, i en el Christian, de Vic, i en l'Oscar, de Tarragona. Per l'Arnau de Sant Hilari ploràvem molt, molt pocs, mentre el món feia veure que plorava per un Karol Wojtyla ja massa caduc. Encendre el televisor o la ràdio era com si aquell dia només hagués finat el Papa, quan qui realment havia mort era l'Arnau, amb només sis anys!

I sobretot he pensat molt i moltes vegades en el Josep, de Vidrà, fill de la Montse i del Josep i germà de la Núria, i en l'Arnau, de Sant Quirze, fill del Jan i de la Núria, germà de l'Aina, i veí de la Carme, de Montesquiú, filla de la Mercè. Gràcies per ser avui aquí, estimada Carme!

Tot i això penso, com Bertrana, que el món és meravellós i la vida una quiniela amb poquíssims resultats i un o dos encerts.

Ara penso també que la segona vida comença en el moment en que ens donem compte que només n'hi ha una. En el meu cas, aviat farà quatre anys, els mateixos que han passat d'ençà del desgavell, que gaudeixo de la segona vida.

Des de llavors també se m'ha fet molt més present una de les meves frases de capçalera, aquella de Pennac a "Monsieur les enfants" en la magnífica traducció d'en Jordi, el fill de la Conxita, on diu que morir en realitat és com enterrar tothom d'una sola vegada o bé, diu també, que morir és canviar les nostres opinions per un punt de vista.

Ara bé, des de llavors, tornant també a les paraules de Bertrana, diria que: "Mai no he amat tant la vida, ni mai la terra no m'ha semblat tan bella"

Com deia en la presentació, estimo la visita al cementiri, com també m'agrada recordar algunes converses amb el pare...

Recordo que el pare m'explicava que el 4 de febrer del 39 estava jugant per allà a la Roca -jo sempre m'he imaginat que devia caçar grills a l'altra banda d'on ara hi ha la benzinera, allà on hi viu l'Encarna, la mare de la Neus i de la Marta-. Recordo que m'explicava que entraven els nacionals en cavalls i li van demanar a ell, de només tretze anys, on eren les dones. Els malparits!. Doncs aquells, precisament aquells, encara són per aquí i encara ens volen mal!. Precisament són ells els que fan que hi hagi una injustícia depenent enlloc d'una justícia independent.

Ho saps pare, que no hi ha justícia, en aquest Estat anomenat Espanya?

Ara m'agradaria poder-li explicar que aquella nena de nom Martina, filla i germana d'Eudald, que reia i el buscava pel carrer perquè li feia gràcia que dugués una *ushanka* russa per barret, ja és metgessa i aviat serà pediatra! I que també ho serà l'Andrea de Roda, filla de l'Andreu i de l'Antònia, una de les primeres nenes que havia visitat quan vaig començar a fer-ho precisament com a pediatre, a Roda de Ter, el meu altre poble.

Del futbol de Manlleu, molts records. El primer, que el pare, tot just acabar de dinar els diumenges, m'enviava a Ca l'Amadeu per saber què havia fet el Manlleu al camp, per exemple, de l'Alcanar. M'enviava a veure què havien anotat a la pissarra de ca l'Amadeu. Aquella pissarra era el *whatsapp* del moment. Allò sí que era una comunicació asincrònica! Després de veure el resultat, fos el que fos, em tocava tornar a casa i enunciar-li el resultat. M'agradava veure la seva cara d'alegria un pèl incrèdula per la meva murrieria quan li deia que el Manlleu havia guanyat, posem pel cas, per 2 a 3.

Després, amb les retransmissions que ha culminat amb mil partits l'amic Dionís (enhorabona i gràcies una vegada més) ja vam passar a la comunicació sincrònica.

Al camp del Manlleu, en el meu cas, primera part amb en Quico i en Ramon, a peu de camp al lateral de tribuna, just al costat de la banqueta contrària per si calia pressionar, i segona part darrera la porteria del canal amb l'Agustí, en Quim, en Toni i sempre, sempre, dirigint l'orquestra, l'amic Joan, el pare de la Susana. A la tertúlia del darrera la porteria es podia perfectament acabar parlant de política, de cuina o de rebosteria, posem per cas.

Als partit de fora, alguna corredissa escales avall, com a Sarrià, quan els vam acomiadar, sent nosaltres a 2aB i ells a 1a, dient-los que ja ens veuríem l'any següent a 2aA. A Santa Coloma de Gramenet també vam córrer, però no recordo ben bé perquè!

Els partits del Barça sempre els havia escoltat amb el Joaquim Maria Puyal, llavors a Ràdio Barcelona, emissora que costava molt de sintonitzar intel·ligiblement des de Manlleu. I de futbol per TV, només un partit a la setmana, els dissabtes a les 9pm, que podia ser tant el Rayo Vallecano-Las Palmas com l'Elx-Oviedo. Coneixíem tots els jugadors, i quan jugava el Barça, era festa grossa. De les alegries futbolístiques de petit, la lliga del Johan, primer 0-5 inclòs, i les Recopes, la de Basilea sobretot. La 1a Champions, la de Cruyff, en el meu cas la vaig viure a la pantalla que en Jaume, fill d'en Mingo i pare d'en Jordi i d'en Roger, havia muntat a sota les voltes, a l'exterior del "*Parra nostre que esteu en el cel*".

I és que, si els nostres pares volien ser Kubala i els nostres fills volen ser Messi, nosaltres volíem ser Cruyff.

Precisament és a Amsterdam on escric les ratlles que segueixen. Tornaria a anar-hi, per Van Gogh. I és que la genialitat de Van Gogh no es degué a la seva bogeria sinó que es manifestà, a pesar d'ella! A Van Gogh, contemplar les estrelles sempre el feia somiar, de la mateixa senzilla manera que el feien somiar els punts negres d'un mapa que representaven les ciutats i els pobles. He de confessar que a mi també em passa això de la curiositat per les estrelles i pels mapes de pobles i ciutats d'aquí i d'allà. Entre els molts quadres de Van Gogh, n'hi hagué un que em va fer aturar més estona del compte:

Va ser "Els menjadors de patates". En el quadre hi ha gent en una casa humil. La llum il·lumina el seu sopar. És un plat de patates. És una escena tranquil·la però les seves cares i les seves mans expliquen la seva pròpia història: els colors foscos i ombrívols corresponen als colors de la terra i el pintor troba dignitat i bellesa en el que podria semblar cares poc agraciades. Volia donar la idea de que aquella gent que estava menjant patates a la llum d'una petita làmpada, havia llaurat la terra amb aquelles mateixes mans amb les que se les mengien, de manera que expressa el treball manual i el fet que s'havien guanyat honestament aquells aliments. Jo, des d'aquí vull fer honor a les dones i homes del camp, de pagès, de la mateixa manera que vull fer-ho també amb les dones del tèxtil, de bates blaves, verdes o taronges, com la de l'Emília.

També tornaria a anar a Escòcia, país amic també, per contemplar, a Edimburg, hores i hores i hores i hores el "Vieja friendo huevos", quadre de l'època sevillana de Velázquez, com ens havia explicat la Mercè, professora d'història i pregonera l'any passat. Aquella pintura em recordava molt a la iaia Ció fent un ou ferrat a la seva entranyable cuina de Vista-Alegre.

Un dels meus primers records és del *Chaparral*, el meu primer cotxe –de pedals-. Els Reis de l’Orient, els meus i únics Reis, me’l van entaforar enmig de les cadires del menjador de la casa, que feia cantonada entre la carretera d’Olot i el carrer Esteve Espona, on vaig anar després de néixer a l’Hospital de Sant Jaume.

Amunt i avall per la vorera de la carretera d’Olot, des de casa, davant de Can Grivé i a l’altra banda de Can Codony, fins a Can Gil, passant per davant de les metes volants de Ca la Ció de la Telaia i de Can Passols. A l’altra banda de Can Gil hi havia Can Canal, una d’aquelles botigues de queviures d’abans. Recordo també baixar pel carrer Esteve Espona fins a la meva segona casa, la de la Pietat, mare de la Montse i de l’Emili, a qui, com abans, encara estimo molt. Només a casa la Pietat o a casa en companyia de la Lluïsa, mare d’en Xavier i d’en Jordi, era capaç de dormir tranquil en absència dels pares.

Carretera d’Olot amunt, encara era erm i al davant de les Piscines, en l’edifici de pisos on vaig viure a partir dels set amb els pares primer i després amb la Gemma i l’Helena, de petit hi anava a caçar grills amb una palleta i un càntir d’aigua. Recordo que els grills cantaires havien de ser de la “P”, deien els entesos. Més enllà pràcticament només hi havia el Verdagner, on anàvem a comprar la llet a petricons com anaven al Benet les famílies de ponent.

Recordo com si fos ara, que la mare comprava el pernil a unces i quan li deia a la Consol que en volia 3 unces, volia dir uns 100 grams. La Consol, la mare d’en Miquel, és possiblement la persona més professional que he conegut. Tallava i preparava la carn per qui comprava fins i tot amb més delicadesa que si l’hagués preparada per a ella mateixa. Ha estat un exemple i agraeixo haver-la trobat en el camí.

Ja de més gran, recordo anar de la mà del pare carretera d’Olot avall fins a la cantonada amb el Passeig de Sant Joan, per entrar a Cal Cordé, emblemàtica botiga de cordes i cordills on més tard els “*hermanos*” ens hi farien comprar corda estreta per posar-hi filferro entre els cordills i així poder-la modelar i fer-ne figures. Al mateix Passeig de Sant Joan, a l’altra cantó de Carretera, hi havia Can Duran.

Passeig de Sant Joan avall, i davant de Ca la Xina, hi trobàvem Can Millàs, a la cantonada amb el carrer de la Passió. El més curiós de la botiga, on no recordo ben bé què hi venien, era que tenien sortidor de benzina a la vorera, color vermell si no m’erro, que feia funcionar un senyor amb bigoti frondós, vestit amb un mono blau que no li feia dissimular gaire la panxa i a qui el pare anomenava amb algun sobrenom i em sembla que deia que era de Camporat. Al capdavant del carrer de la Passió una altra botiga pel record, Can Peret del vi, i tombant en direcció al carrer de la Cavalleria, la Botigueta, que conduïa la Mercè, mare de la Maria i d’en Jacint. Ja al carrer de la Cavalleria, Cal Tripaire, on encara recordo fer riure a la Roser, la mare d’en Quim i d’en Pep, quan li demanava si tenia tripa d’aquella tan arrissada. Així, arribant a Can Cerilles i la peixateria de la Magda, tornàvem a ser al Passeig de Sant Joan.

També al carrer de la Passió, a part de l'encara actual Forn de Sant Roc, hi havia la barberia d'en Porta, un dels grans amics del pare, que hi passava moltes, massa segons la mare, estones. Alguns dissabtes crec que hi havia tres barbers, en Ramon, en Sigfrid (jo sempre havia sentit a dir-li *Sifrido*) i un altre barber. En Ramon, pare de la Montse i de l'Eva, retallava, a part dels cabells, diaris i revistes d'informació i feia el "seu" propi diari de records amb els retalls amb explicacions perfectament cal·ligrafiades a títol de peu de fotografia.

El diari podia incloure ben bé quinze anys, des de l'assassinat de Kennedy el 1962 fins més enllà de la mort de Franco. D'aquest període, l'esdeveniment del que jo, nascut el 67, tinc un primer record, és l'assassinat, el 73, de Carrero Blanco, president del govern durant la dictadura.

Com que jo era força petit, sis anyets, el més cridaner per a mi era imaginar com havia de ser de gran la càrrega de dinamita per fer volar el Dodge 3700 GT del feixista fins al terrat d'un edifici. Això deu haver fotut un pet com una gla, deia el pare! Em sorprenia també que a les notícies espanyoles del terrat en diguessin "*azotea*", tan fàcil que era dir-ne terrat, pensava jo. Les notícies les miràvem a l'únic canal que es veia a casa, és clar, perquè recordo que nosaltres no teníem "*u-hache-efe*" (UHF), com s'anomenava el segon canal llavors.

Però de gran, he sabut que la mort de Carrero Blanco del desembre del 73 va suposar la determinació final per a l'execució, a garrot vil, de Salvador Puig-Antich, el març de l'any 1974. Salvador Puig-Antich, abans de morir, escrivia al seu germà Quim aquesta carta:

Estimat germà Quim:

La nova és "escueta": condemnat a mort. Han portat a terme una venjança irracional.

Seria molt difícil exposar els meus sentiments en aquests moments. Fàstic, fàstic és el que sento.

Accepta aquestes línies com a afirmació dels meus sentiments vers vosaltres. Jo he trencat amb tot i accepto les meves responsabilitats. Sang que es vessarà, però no inútilment.

Bé, xiquet, tot el que possiblement podria dir-te va dins d'aquestes línies i en la tristesa del vent.

T'estima,

Salvador Puig Antich.

Salut i anarquia.

L'escriptor i periodista Jordi Panyella en el seu llibre "Salvador Puig-Antich, cas obert" revela que el sumari va ser alterat perquè es van fer desaparèixer proves clau que podrien haver evitat la pena de mort. Tot i això, el *Tribunal Supremo* es mostrà contrari a revisar el procés.

[Fragment de la cançó «A Margalida» de Joan Isaac] (dedicada a la parella d'en Salvador)

Fa poques setmanes, el Parlament de Catalunya, per unanimitat, va aprovar declarar nuls els judicis franquistes, entre els que n'hi havia dos de sumaríssims a en Josep Delgar Casas, pare d'en Pere i avi de la Gemma i de la Maite, empresonat injustament també, com altres manlleuencs, osonencs, catalans i espanyols republicans.

De la mort del dictador, un record senzill, el d'un "*hermano*" manc, cara vermell i amb jersei de llana gruixuda i coll alt esperant en una porta petita del carrer Enric Delaris, ens enviava a casa per una setmana, per a la nostra alegria, a cops de monyó assenyalant carrer avall i fent cara de compungit.

Recordo també amb estupefacció com era notícia que anés creixent el llavors príncep dels espanyols que, per només per ser fill de qui el dictador havia elegit a dit com a comparsa, ostentava l'honor de ser d'una casa que en diuen reial, però que no ha estat mai avalada democràticament. Caldria demanar-li si no s'hagués estimat més ser una persona normal. Sé que possiblement no li hagués agradat, però, per quins set sous els hem d'aguantar encara més estona? Qui de vostès vol continuar sent col·laboracionista d'aquesta injustícia que suposa una monarquia parlamentària dictada pel feixisme?

77 anys després e judicis sumaríssims a en Josep, pare d'en Pere i besavi de l'Helena, de l'Adrià i d'en Marc (no ho oblideu!), 44 anys des que va ser executat Salvador i 41 anys després de la mort de l'assassí dictador, cap Cap d'Estat, ni Juan Carlos ni Felipe, ni cap president del govern d'Espanya, ni de dretes suposadament centristes (ni Alfonso ni Leopoldo), ni de dretes socialistes (ni Felipe ni José Luis) ni d'extrema dreta (ni José María ni Mariano, és clar), ni cap dels seus respectius governs, han demanat perdó en nom de l'Estat Espanyol pels crims, ni han considerat nuls, allà, els judicis sumaríssims.

Senyores i Senyors, Digníssimes autoritats aquí presents que, insisteixo novament, ens representeu perquè el poble us ha escollit :

Si ells, els governs i caps d'Estats d'Espanya, ni tan sols han demanat perdó per tantes atrocitats comeses durant la dictadura, perquè ara nosaltres hauríem de demanar permís, per marxar-ne lliurement i digne si és la voluntat majoritària del poble, del mateix poble al que representeu?

[Fragment de «A Galopar» de Paco Ibáñez]

Fa poques setmanes va finir l'exministre franquista José Utrera Molina, un dels que signaren l'ordre d'execució de Puig-Antich. En el seu funeral hi hagué exaltació del franquisme. La filla del finat, esposa de l'exministre de Justícia Alberto Ruiz Gallardón se'n va fer responsable. El govern va dir que ho investigaria. La conclusió de les investigacions fou que la fiscalia no hi veia delictes!

Altrament, la Molt Honorable Sra. Carme Forcadell, Presidenta del Parlament del nostre País, està essent encausada per prevaricació, amb el suport de Cs, del PP i del grup parlamentari socialista, val a dir-ho, el mateix grup que a la veïna ciutat de Vic no va tenir cap problema per no condemnar la detenció d'en Joan, pare d'en Lluç i la Joana.

Espero que demà, amb la llibertat, s'acabin les injustícies. Almenys, avui, imaginem-ho!!

[Fragment de Imagine» de John Lennon]

La part del pregó escrita a Manlleu m'ha fet retornar a la Biblioteca, més o menys allà on els de la meua generació la vam conèixer, tot i que amb entrada pel carrer de Pont enlloc de pel de Sant Jordi. M'ha agradat retrobar-hi allà, a part del Joan i la Núria, el Manel i l'Anna, ex-professora i pregonera fa 3 anys.

El primer "Manlleu publicació quincenal" de la tercera època que enceto és de gener del 73. M'adono ràpidament que no sóc jo que m'erro sinó que està escrit en castellà, és clar. Goso mirar la següent publicació després de la mort de Franco. Creieu-me que la tanco immediatament després de contemplar que a la portada hi ha traduït literalment un suposat "Missatge pòstum de Franco" on demana tantes vegades per la unitat d'Espanya que, només per això i per qui ho demana, assassí de mena, fóra necessari trencar-la. Qui gosa avui proclamar-se col·laboracionista dels que volen la Unitat d'Espanya negant el dret a decidir del nostre poble?

Un darrer cop d'ull a les eleccions del 77, i m'alegro en veure que els que obtenen més vots a Manlleu per ser senadors per Barcelona són Josep Benet i Morell, independent pel PSUC a Entesa Catalana, l'entranyable Paco Candel, autor de l'emblemàtic "els altres catalans", també pel PSUC, Alexandre Cirici, pel PSC quan de veritat era PSC i, és clar, Lluís Maria Xirinacs, polític pacifista i sacerdot independentista, que fou senador pel BEAN (Bloc d'Esquerra d'Alliberament Nacional). Justament ahir va fer deu anys que es va trobar, a Ogassa, el cos sense vida de l'independentista, que es va deixar morir en trobar-se massa feble i que s'havia posicionat clarament a favor del no en el referèndum de la constitució espanyola que ara ens voldria aclaparar.

Passem a la 4a època, i ara és el "Manlleu Publicació" la referència.

De seguida em trobo una munió d'articles de l'Agrupació d'Afeccionats a l'Astronomia "Alcor". Recordo que en les trobades astronòmiques havíem tingut la sort de conèixer a Mossèn Serinanell, reconegut astrònom vigatà. Mossèn Manel Serinanell anava amb sotana i bonet i li deien "Mossèn Passi-ho bé" perquè saludava tothom qui passava alçant la mà i tot dient "Passi-ho bé". De gran i com a metge he pensat que probablement tenia una prosopagnòsia, és a dir, una incapacitat de reconèixer les cares adequadament i al moment i, perquè ningú pogués pensar que no l'havia saludat, deia adéu a tothom.

Records també del que havia estat Professor nostre i sobretot amic, Mossèn Salvador Bardulet, que havia estat bisbable i havia d'haver set bisbe. Recordo que en Salvador tenia encara guardades, molts anys després, com a relíquies, les butlletes (amb el sí, el no i el blanc) del referèndum de la Constitució Espanyola. En Salvador ens va animar a llegir mossèn Cinto. De fet, ens va deixar les seves obres completes. Personalment em va marcar la lectura del recull d'articles "En defensa pròpia" publicats en la premsa progressista de llavors, textos avui considerats fites del periodisme català i també de la prosa catalana contemporània.

Esment d'en Joan Oliveras, metge de Manlleu des de 1932 i artífex, junt amb en Martí de Sallent (Joan Soler Pujol), de la continuació de les obres de l'Hospital que la guerra civil havia aturat, gràcies a les recaptacions aconseguides dels manlleuencs residents a Barcelona. L'Hospital finalment es pogué acabar per l'ajut d'Àngela Roca. Encara recordo quan el Dr Oliveras em permetia estar present, de ben petit, en petites intervencions acompanyat d'un llavors molt jove Santi Suriñach, a qui dono les gràcies també per haver-me'l trobat en el camí.

Vull recordar també al Dr. Pere Martí. Més que com a metge el recordo com a aficionat al Manlleu de futbol. Seia sempre al costat del tiet Ramon, pare de la M. Carme i de la M. Dolors. Ambdós formaren part de la primera junta de l'AEC Manlleu. També esmentar com a metge de Manlleu al Dr. Rodríguez, a qui jo no vaig conèixer però sí al seu fill Carlos, nascut a Reus i pediatre oncològic referent mundial, actualment Vice-President executiu a Memphis, a l'Hospital St. Jude, l'oncològic pediàtric més important del món. I no podia deixar passar l'ocasió per fer esment del Dr. Ordeix, tiet d'en Jordi, pare de la Maria i actualment metge a Manlleu. En Joaquim Ordeix va ser el meu pediatre, que recordo de petit quan visitava en un pis del passeig de Sant Joan, a sobre de Can Conti. De més gran, recordo que van ser ell, encara, i l'Eudald, l'avi de l'Axel i de la Marian, els meus referents com a pediatres.

Moltíssims esments i articles del recordat i enyorat Carles Molist, que també va marxar a deshora, i a qui la nostra generació vam tenir la sort de conèixer al "Movi" (Moviment Júnior). El recordo especialment en una primera acampada al Cap de Rec per fer el Tossa Plana de Lles, prop dels estanys de la Pera i altres a la Vall Ferrera i a la Vall de Benasque per fer la Pica d'Estats i l'Aneto, respectivament.

Records també del tren, de fa gairebé cinquanta anys. Era més puntual i sobretot era puntual el tren correu, tant el de pujada del matí com el de baixada de la tarda. Recordo el tren correu perquè sempre hi venia de Centelles un tiet de la mare, de nom Vicenç, que duia un bastó del qual podia desenfundar una espasa de fulla prima. De petit, em delia d'anar a Centelles o a La Garriga a visitar la família de la mare, amb el tren correu. Color verd caqui, a part d'un impressionant llum rodó a la part frontal, una vegada a dins hi havia compartiments als que s'entrava des del passadís. El recordo com un transsiberià diminut.

Del tren, un altre record n'és el del cap d'estació de Manlleu de llavors. El pare li deia "cebollero" i ho pronunciava amb "s" i amb "us" –*sebullero*-. Era un home gras, calb, afable i amb un bigoti que sempre duia impregnat d'un groc or intens, com també hi duia la camisa blava i la corbata vermellova. Era degut a que polsava rapè, és a dir prenia tabac molt per les narius. Recordo que guardava el rapè d'aquest color groc intens, com un tresor, en una diminuta capseta de cuir negre o marró fosc de la que obria una petita finestreta lateral que li permetia accedir a la pols de tabac. Jo tenia, de molt petit, una certa inquietud per tastar-ne una mica de pols d'aquella, però el pare s'hi negava dient-me que allò em faria eixavuirar –verb nostrat- terriblement!

El "cebollero" era amic del pare perquè crec que un dia va evitar que perdés un tren que el duia a festejar amb l'Emília a La Garriga. Potser devia ser una trobada prou important per a mi, aquella. Si fos així, podria concloure que li dec pràcticament la vida, al "cebollero".

Un dels altres records entranyables del estius, ja d'adolescent, era el fenomen del futbol sala els dies feiners, de set a deu del vespre, a les que llavors eren les pistes municipals, just al

costat de la piscina descoberta. Les graderies s'abarroaven i la majoria dels equips els formaven persones que durant el dia havien treballat. L'any 82 es van disputar les primeres 24 hores de Futbol Sala, al pavelló cobert del col·legi La Salle. El quadre inicial tenia partits tan interessants com Pub La Pipa – Bar Parramon, AZ-82 contra IQAP, Forn Prat contra Hostal Torres i un encreuament de màxima rivalitat, que ara en dirien partit d'alt risc, Bar Oliveda – Cal Xic.

També de la Festa Major de fa 35 anys, concretament el dia 14 al vespre, llegeixo que hi havia programada la pel·lícula "España debe saber". Només era permesa a majors de 18 anys. Primer vaig pensar que potser era pornogràfica però vaig adonar-me que no era aquest el motiu sinó que era degut a que molts capítols de la pel·lícula havien estat censurats, tot i que alguns, des del 77, van tornar a ser permesos. Però resulta que la censura cinematogràfica del 77 (sí, sí, del 77!) va mantenir la prohibició del capítol que explicava les relacions entre Franco i Juan, fill d'Alfonso i pare de Juan Carlos, que no hagués set cap d'estat si no hagués mort el seu germà Alfonso. Podeu imaginar, quan poc democràtica és la figura de l'actual cap d'Estat, Felipe, si, deixant de banda defuncions, les relacions entre el Dictador i el seu avi per pactar la successió van haver de ser censurades en una pel·lícula dirigida per un reconegut franquista?

[Fragment de «Ayemma» d'Inumazigh]

Prec. Primer pronunciat en la llengua amazigh

En català:

Estimats compatriotes,

Em dirigeixo a vosaltres en la vostra llengua tot i que sé que ho podria fer perfectament en català, és clar. Gràcies per això però ho faig per respecte, perquè aquesta terra d'acollida, ho és de veritat. Sapigueu que us considerem dels nostres, i així ho hem compartit d'ençà que vau arribar, a les escoles o als ambulatoris, amb vosaltres i amb els vostres fills.

Els qui no us volen a vosaltres, no ens volen a nosaltres tampoc, de la mateixa manera que hi havia qui tampoc volia les famílies que van arribar en els 60 i 70, procedents d'Espanya,

Ara, els pares i mares d'aquelles famílies són els pares dels nostres amics i els avis dels amics dels nostres fills.

Per això, us demano que ens ajudeu a fer d'aquest nostre país, vostre també, un país lliure i just socialment, país de llibertat i d'esperança per a tots.

Un darrer autor de capçalera d'aquest mig segle, ha estat per a mi Avel·lí Artís Gener, Tísner. Al final del 2n volum de les seves extenses obres completes, hi ha per a mi el moment més emotiu. Explica que ell mateix dóna les ordres com a tinent coronel després d'un darrer ascens col·lectiu que el ministeri de defensa de la República dóna al XVIIIè Cos de l'Exèrcit Republicà (Tothom qui hauria aconseguit també la distinció jeia pels esquerps verals pirinencs).

Tot i que Franco afirmava que el dia 10 de febrer Catalunya havia quedat definitivament ocupada, això no era veritat!

247 homes combatents de l'exèrcit Republicà, la resta de 50 companyies, de 12 Batallons, de 3 Brigades Mixtes o d'una Divisió d'Infanteria, van abandonar Catalunya per entrar en terra oficialment francesa a les 5 de la matinada del dia 14 de febrer de 1939 (deu dies més tard d'assetjar Manlleu). Abans d'abandonar Catalunya, Francesco Scotti, lluitador antifeixista a la guerra civil espanyola, amb ulls espurnejants per l'emoció va dir aquestes paraules transcrites per l'Avel·lí, gran amic seu:

Acomiadem-nos de Catalunya amb una prometença de bons revolucionaris: continuar fins al final la tasca que hem iniciat i que no podem deixar inacabada!

Mireu-la bé, aquesta Catalunya, perquè qui sap quant de temps haurem de lluitar per reveure-la.

Mireu aquesta Catalunya que ens ha vist perdre el darrer combat defensant-la. La darrera ordre que vam rebre del nostre XVIIIè cos de l'Exèrcit deia que ens repleguéssim sense regalar ni un pam quadrat de terreny.

Ho hem fet i tots sabeu quin preu hem pagat, tots heu sentit la gent que queia i abandonàvem, i els germans que hem deixat sembrats en aquestes muntanyes en les quals, un dia no llunyà, ressorgirà la Llibertat!

Aquell dia no llunyà, manlleuencs, catalans, ha arribat. Ressorgirà la Llibertat del nostre poble ben aviat, molt aviat. No en dubteu però sobretot, si us plau, no en feu dubtar!

Ja només em queda agrair a tothom la vostra presència avui aquí, desitjar-vos molta sort, sort i encert a les Autoritats i, és clar, Molt Bona Festa, aquesta Festa Major que avui comença i que tant de bo fos la darrera abans de la Llibertat del nostre poble.

Molt bona Festa a tothom !!

[«Sultans of Swing» de Dire Straits]